



TØRKEN HAR SKABT OPTIMALE FORHOLD FOR JORDLØSNING OG DRÆNING

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

En tidlig og tør høst er det bedste udgangspunkt for en effektiv grubning af pakket jord og områder med vandstandsende lag

Det våde dyrkningsår sidste år efterlod mange marker med betydelige køreskader, især efter gyllevogne og en våd høst af ikke mindst majs og kartofler. Marker med pakningsskader og pløjesåler, som er blevet stadigt stigende vanskeligere at færdes i, kan i år løsnes ved grubning med et rigtig godt resultat.

En effektiv jordløsning betinger, at grubberen kan arbejde som en isbryder, hvor jorden brækker op i aggregater omkring grubbetænderne. Det kræver dog en meget tør jord (sådan som vi har i år), hvis grubningen skal have den optimale effekt. Grubning af våd jord har den modsatte virkning, idet jorden falder sammen og pakkes omkring grubbetænderne. Så grib chancen i år!

En grubber med smalle tænder er lettest at trække gennem jorden og løser opgaven med at få brækket jorden uden genpakning

HVOR ER BEHOVET STØRST, OG HVAD ER DEN OPTIMALE GRUBBEDYBDE?

På lerjorde med kraftig sprækkedannelse har udtørringen ofte gjort jordløsningsarbejdet. Tjek dybden af sprækkerne i marken med et jordspyd, - er sprækkerne så dybe, at spyddet går i til og med pløjedybde, er der oftest ikke behov for yderligere jordløsning, evt. kun af kørespor.

Ler- og sandjorder rammes 'lige hårdt' af jordpakning ved færdsel med tung trafik i en våd jord, dvs. pakningsskaden er ca. den samme. Men hvor lerjorden lettere løsnes af planterødder,

tørke og opfrysning, vedvarer pakningen på sandjorden, som derfor oftere har behov for jordløsning. Særligt på lave og finsandede jorde er det svært at opnå så gode grubningsforhold, som vi har det i år.

Stive lerjorde er vanskelige, også grubningsmæssigt. De kapillærer kræfter betyder, at de sjældent tørrer helt op – og lykkedes det at få dem udtørret, kan aggregaterne blive til "betonklodser", især hvor jordens humusindhold er lavt (<2 pct.). Et evt. vingeskær i bunden skal være smalt og have en flad vinkel, så det ikke løfter for meget. Hvis grubbetanden hiver knolde op og vender jord, skal man kun grubbe målrettet for at bryde et vandstandsende lag.

Er der i jorden udfordringer med vandstandsende lag, som al-lag eller myremalm, som begge er pakkede, jernholdige og meget svært gennemtrængelige, skal der mekanisk jordløsning til for at bryde laget.

Dybden af grubningen afhænger af opgaven, dvs. så lidt som muligt, så meget som nødvendigt. Udfordringen lige nu er, at det er svært at finde dybden af det pakkede jordlag, da jorden er for hård pga. tørken. Det betyder, at grubningsdybden vælges ud fra erfaringerne. Hvor det er en pløjesål, som skal løsnes, er den optimale arbejdsdybde lige under sålen, dvs. i omkring 35-40 cm's dybde. Hvor det er pakningsskader efter tung, våd færdsel, er pakningen ofte dybere og der grubbes i ca. 50 cm dybde. Hvor der praktiseres pløjefri dyrkning og der er blevet en harvesål, skal der blot løsnes til lige under harvedybde. Grubbesåning af vinterraps er tilstrækkeligt.



Billede 1 Gravet hul i vandlidende mark i foråret 2018 afslørede vandstandsende lag i 45 cm dybde (ved pilen) Dette lag kan nu effektivt brydes ved grubning og suppleres af dybdegående efterafgrøder, hvis det kan nås (Foto: Annette V. Vestergaard, 2018)

Grubberen skal kunne trækkes af normal traktorkapacitet.

Der grubbes i stubmarken, som herefter afventer såning, når det optimale tidspunkt nærmer sig eller når jordens vandindhold er tilstrækkeligt til at lave et godt såarbejde. (se evt. PlanteNyt om [Behovsbestemt jordbearbejdning oven på tørken](#)). Hvis der er udsigt til kraftige regnskyl, kan der laves en overfladisk harvning, for at sikre en god opslugning af nedbøren, så der ikke sker tilslæmning af grubberenden.

Især på sandjordene er det en god ide at supplere grubningen med biologisk jordløsning med effektive efterafgrøder, som kan fastholde den vertikale struktur og transport. Der er selvfølgelig en tidsmæssig udfordring i de lovpligtige efterafgrøder, når tørken er så udtalt. Vælg gerne blandinger, hvor pælerødder fra eksempelvis olieræddike stabiliserer i dybden, mens græs og andre enkimbladede arter binder overjorden godt sammen. Læs om efterafgrødere reglerne i denne PlanteNyt om [Strategi for valg af efterafgrøder](#). Alternativt etableres vintersæd, som i den lune jord kan nå en fin roddybde inden vinteren.

TØRKEN GIVER GODE FORHOLD TIL DRÆNING SARBEJDET

En stor del af de seneste års vandlidende arealer kan imidlertid ikke løses ved grubning og gode efterafgrøder. Her er der behov for dræning. Tørken giver gode forhold til dræningsarbejdet, og dermed travlhed hos mange af landets drænentreprenører. Jo mere tør jorden er, når der drænes, jo mindre er risikoen for komplikationer såsom komprimering af jordstrukturen fra drænmaskinerne, og at vand og pladder løber ned i de åbne drænrender og slæber jordmateriale med ned og stopper drænrør og filtermateriale til. Undgå så vidt muligt åbne drænrender ved udsigt til kraftige nedbørshændelser, da det kan medføre tilslemning omkring drænrørene.

Vi regner med at tørken giver gode muligheder for at finde drænrørs beliggenhed og -effektivitet ud fra dronebilleder eller ortofotos, på baggrund af dræningens effekt på afgrøderne. Ortofotos fra i år bliver tilgængelige i slutningen af 2018.



Billede 2: Dronebillede som afslører dræn, der viser sig som streger i afgrøden. Pilen viser et hoveddræn. (Foto: Jesper Rasmussen, KU 2018)

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.